

"Qızmar cənub küləyi
sahilyanı şəhərin sa-
kinlərini qayğı, aylən-
cə və zəhmətə çağırır-
dı". Rejissor Abbas
Mirzə Şərifzadənin
"Məhəbbət oyunu"
səssiz filminin pream-
bulasını məhz belə səs-
ləndirmək olar.

İlk Azərbaycan kinorejis-
soru kimi Abbas Mirzə Şərif-
zadənin kino karyerası cəmi
üç filmə məhdudlaşıb və on-
lardan biri bu il 90 illik yubile-
yini qeyd edir. AZƏRTAC artıq
"Bismillah" ekran əsəri haq-
qında yazıb. Bu gün rejissorun
1935-ci ildə ekranlaşdırdığı so-
nuncu işi olan "Məhəbbət oyu-
nu" filmindən bəhs edəcəyik.
Təxminən üç il sonra istedadlı
aktyor və rejissor repressiyaya
uğrayıb və onun adı çəkdiyi fil-
mlərin titrlərindən silinib. Yal-
nız iyirmi il sonra, 1955-ci ilin
sentyabrında ona bəraət verilib.
Həm də ölümündən sonra...
"Kommunist" qəzetinin 22 may
1935-ci il tarixli nömrəsində
dərc edilən "Azərbaycan kinosə-
naye" trestinin direktor müavini
"Azərkino" yaradıcılıq yolla-
rında" sərlövhəli məqalədə
qeyd edilirdi: "Əməkdar artist
Abbas Mirzə Şərifzadə və yol-
daş Popovun rejissorluğu ilə
ekranlaşdırılan "Məhəbbət
oyunu" komediyası üzərində iş
gedir. Yol tikintisi və nəqliy-
atdan bəhs edən bu bədii film-
də Əfəndiyev (Kirovabad (ori-
jinal) Teatrının aktyoru), Sara
Şərifova və Şamxalov yoldaş-
lar rol alırlar".

Şərifzadə bu filmi çəkməyə
sovet hakimiyyətinin artıq bü-
tün ölkədə möhkəmləndiyi və
repressiya aparatının hərəkətə
keçdiyi dövrdə başlayıb. O
dövrün reallıqlarına uyğun ola-
raq, incəsənət Sovet İttifaqının
dövlət ideologiyasının müəy-
yən etdiyi kursu tamamilə əks
etdirməli idi.

Beləliklə, "Məhəbbət
oyunu" hadisələrin hər hansı
sənaye müəssisəsinin və ya

"Məhəbbət oyunu": 90 il əvvəl ekranlara çıxan Azərbaycan kinokomediyası

kolxozun "dekorasiyası" ol-
madan aqlaşığız olduğu bir
dövrün klassik hekayəsinin
formatına mükəmməl şəkildə
uyğun gəlir.

Filmin süjeti komediya jan-
rı kimi müəyyən edilirdi. Lakin
sovet dövründə "Məhəbbət
oyunu" bədii cəhətdən zəif alı-
nıb. Ədalət naminə etiraf et-
mək lazımdır ki, bu ekran əsəri
müəyyən dərəcədə həm ssena-
rinin, həm də süjetin rejissora
yad olması hissini çatdırır...

İki dost şəhər qarajında me-
xanik işləyən Leylaya (Sara
Şərifzadə) aşiq olur. Kərim
(Məcid Şamxalov) çalışqan bir
gəncdir, lakin Leyla özünü işi-
nə həsr etməyən tənəblə bir kişi
olan Səttara (İsmayıl Əfəndi-
yev) diqqət və sevgi göstərmə-
yə başlayır. Süjet xətti inkişaf
etdikcə Leylanın sevgisi Səttarın
yaxşılığa doğru dəyişməsi-
nə kömək edir. O, işə yanaşma-
sını yenidən nəzərdən keçirir
və filmin sonunda avtomobil
yarışında qalib gəlməyi bacarır.

Tənqidçilərə görə, "iş ye-
rində xoşbəxtlik" ideyası sxem-
atikdir və filmdə açıq şəkildə
gülüş üçün bayağı hərəkətlər-
dən istifadə olunur. Filmin sü-
jeti boyunca tədricən zəhmət-
keş bir insana çevrilən qəhrə-

man, həmçinin bu dəyişikliyə
rəğmən zarafların əsas persona-
ji kimi görünür.

Beləliklə, filmin süjeti
müəyyən dərəcədə əmək və
zəhmət olmadan sovet insanı-
nın həyatında xoşbəxtliyin
mümkün olmadığı barədə qə-
naəti açıq və israrlı şəkildə təb-
liq edir. Film həmçinin kişi baş
qəhrəmana daha çox şəfqət və
təmkin aşılmaq kimi sovet kli-
şesinə uyğun gəlir. Məhz bu
keyfiyyətlər ona azğın qəhrə-
manı uğurla tərbiyə etməyə
imkan verir.

Operator Rafiq Quliyevin
"Azərbaycan səssiz kinosunun
vizual irsi" adlı kitabında filmin
vizual hekayə tərzini və kinema-
toqrafiya baxımından təsvir
formalarının əhəmiyyəti qeyd
olunur: "Müəllifin ekran əsəri-
nin ssenaridən irəli gələn təfsi-
rindəki nəzərəcərpacaq çatış-
mazlıqlara baxmayaraq, sə-
bəst, cəsarətli, dinamik kompo-
zisiyalar, bucaqlı və hərəkətli
kadrlar, filmin montaj struktu-
runda ardıcıl kadrların dəqiq
miqyas ölçüləri, idarəolunan
ritm, eləcə də optik vurğular və
ışığı boyama kimi komponent-
lərdən formalaşan mükəmməl
vizual hekayə tərzində
"Məhəbbət oyunu" komediya

film 1930-cu illərdə yaradıl-
mış "Lətif", "İyirmi altı komis-
sar", "İsmət", "Almaz" kimi ek-
ran əsərləri ilə eyni sırada da-
yanır və hətta vizual görüntülə-
rin yüksək fotoqrafik keyfiyyə-
ti baxımından daha ciddi təəs-
sürat yaradır".

Filmə həmçinin A. Lodzi
(qaraj meneceri Şinkin),
L. Vaitsix (Doktor Onegin),
Mirzə Ağa Əliyev (Qeydiyyat
şöbəsinin müdiri), Bakı Dövlət
İncəsənət Universitetinin kino
aktyorluğu kafedrasının rejisso-
ru və müəllimi Vladimir Koçə-
tov və Teza Qornik rol alıblar.
Bədii filmə rol alan ilk Azər-
baycan qadını İzzət Orucova da
bu ekran əsərində çəkilib.
Qeyd etmək lazımdır ki, Kərim
rolunu canlandıran aktyor Mə-
cid Şamxalov məşhur "Qayına-
na" komediyasının müəllifidir.

Abbas Mirzə Şərifzadənin
son filmi olan "Məhəbbət oyu-
nu" müəyyən rejissorluq la-
qeydliyi əlaməti daşıya bilse
də, o, 2024-cü il Moskva Bey-
nəlxalq Arxiv Film Festivalı-
nın nümayiş cədvəlinə daxil
edilib və "İllüziya" kinoteatrın-
da nümayiş etdirilib. Rusiya
Dövlət Film Fondunun Analit-
tik şöbəsinin aparıcı incəsənət
tarixçisi və proqram kuratoru
Kirill Vlaskin "Söz istəyirəm:
səs dövründə sovet səssiz film-
ləri" müəhazirəsi zamanı Azər-
baycan rejissorunun işi haqqın-
da belə şərh verib: "Hətta bu
gün də kinosevərlər 1936-cı il-
də ekranlara çıxan bir filmə -
sevgi üçbucağına əsaslanan ro-
mantik komediya olan "Mə-
həbbət oyunu"na heyran ola
bilərlər. O dövrdə bu film tən-
qidçilər tərəfindən bir çox hal-
larda nəzərdən qaçırılıb və
dövrünün görkəmli filmləri
arasında itib-batıb".